

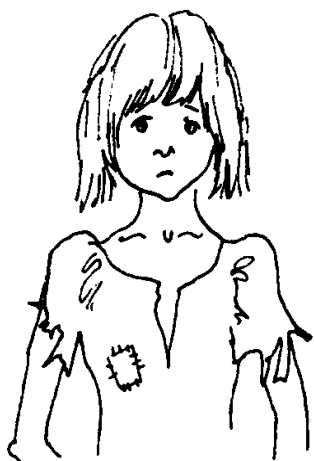
Ċ 5.2 ĠINGĦA FIL-FAJJA TIEGHI

Ċ5.2.3.

Nesploraw u niddiskutu d-dritt bażiku tal-Edukazzjoni li għandhom it-tfal tad-dinja kollha.

A. Aqra x'qegħdin jgħidu dawn il-karattri, imbagħad wiegeb il-mistoqsijiet.

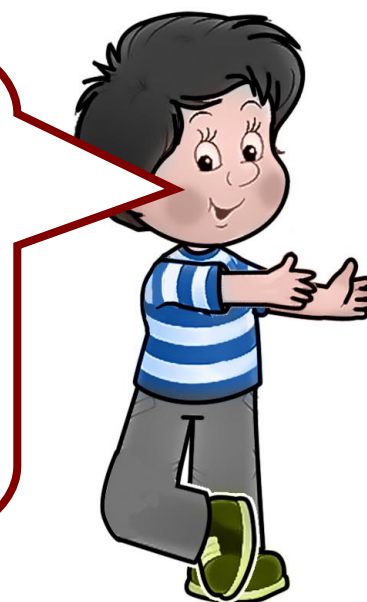

Jisimni Marija. Għandi 8 snin. Jiena kont ngħix Malta 200 sena ilu. Jiena nieħu ħsieb 5 ħuti kollha iżgħar minni. Ommi tmur tgħin lil missieri biex jaħdem l-għelieqi. Kif tistgħu taħsbu, il-gurnata kollha jkollu x'nagħmel ħafna. Ħuti ma jagħtunix nifs. Il-ħin kollu għandhom bżonn xi ħaġa.

Sħabi qaluli li lejn ir-Rabat, hemm xi tfal subien li minflok jaħdmu l-għelieqi, qegħdin imorru jitgħallmu jaqraw il-kotba. Ma nafx jien, imma lanqas biss jgħaddili minn moħħi, li nista' naqra l-kotba!

Jisimni Bertu. Jiena Malti, twelidt fis-sena 2006. Jiena digà tgħallimt naqra u nikteb bil-Malti u bl-Ingliż. L-iskola qiegħed għal qalbi ħafna, speċjalment dis-sena ma' Ms Zerafa.

Għalkemm, ngħiduha kif inhi, Ms Zerafa tgħallimna ħafna, imma nixtieq kieku tnizzilna nilagħbu fil-bitħa naqra iktar. Dejjem b'xi skuża, daqqa għax ma lesteniex il-Malti, daqqa għax kellna xi attività. Il-logħob ma' sħabi nħobbu wisq!

Wiegeb billi timmarka r-risposta t-tajba.

1. Fl-antik min kien jitgħallem jikteb u jaqra?
 - a) is-subien kollha.
 - b) il-bniet biss.
 - ċ) ftit tfal biss.
2. Illum, jekk tfalli l-iskola spiss
 - a) ma jigrilek xejn.
 - b) il-ġenituri jeħlu multa.
 - ċ) jaqbillek.
3. Fl-antik, ħafna tfal bniet
 - a) kienu jmorru kindergarten.
 - b) kienu jitgħallmu jaqra u jiktbu minn età żgħira.
 - ċ) kienu jieħdu ħsieb ħuthom iż-żgħar.
4. Fl-antik ħafna tfal subien:
 - a) kienu jgħinu lil missierhom fuq ix-xogħol.
 - b) kienu jilagħbu biss.
 - ċ) kienu jattendu 10 sigħat lezzjonijiet kuljum.
5. Illum l-edukazzjoni primarja fl-iskejjel tal-gvern hija bla ħlas
 - a) għas-subien biss.
 - b) għall-bniet biss.
 - ċ) għas-subien u għall-bniet kollha.
6. Fl-antik, kienu jafu jiktbu u jaqraw:
 - a) in-nies kollha.
 - b) ftit persuni biss.
 - ċ) in-nisa kollha.

B. Aqra x'qed jgħid dan il-personaġġ, imbagħad wieġeb.

Jiena Sir Patrick Keenan. Bħalissa qiegħed Malta. Bagħtitni hawn ir-Regina tal-Ingilterra biex nara l-Maltin u l-Għawdxin għaliex għadhom daqshekk lura. Malta hija tal-Ingilterra, u għalhekk irridu li l-pajjiż ingibuh 'il quddiem.

*Imma kif nistgħu ingibuh 'il quddiem, jekk qiegħed insib li ħadd ma jaf jaqra u jikteb? U meta ngħid ħadd, ifisser kważi ħadd tafux! Minn kull 10 persuni Maltin, 9 ma jafux jaqraw! Diżastru. Disaster!
Imbagħad hemm oħra. Il-ftit li jafu jaqraw, moħħhom fit-Taljan. Malta hija pajjiż tal-Ingilterra, u ftit Maltin jafu jaqraw, moħħhom biss fit-Taljan!
Diżastru! Disaster! Disaster!*

Wieġeb billi timmarka t-tajbin.

1. Il-maġġoranza tal-Maltin ta' żmien Sir Patrick Keenan kienu
 - a) illitterati.
 - b) bravi fl-iskola.
 - ċ) jitgħallmu l-Matematika biss.
2. Illum, il-maġġoranza tal-Maltin jafu jiktbu u jaqraw għax
 - a) jaraw it-televisxin.
 - b) attendew l-iskola.
 - ċ) jitgħallmu waħedhom.
3. Illum, l-edukazzjoni hija
 - a) dritt bażiku ta' kull persuna.
 - b) għall-persuni anzjani biss.
 - ċ) għall-Insara u l-Musulmana biss.

4. Sir Patrick Keenan gie mibgħut f'Malta biex jistħarreg il-qagħda tal-edukazzjoni
- a) mill-President ta' Malta.
 - b) mill-Prim Ministru ta' Malta.
 - c) mir-Regina tal-Ingilterra.
5. Meta pajjiż jagħti kas l-edukazzjoni taċ-ċittadini tiegħu, il-pajjiż
- a) jagħmel progress żgur.
 - b) imur lura.
 - c) jonfoq ħafna flus għalxejn.

Ċ. Ikteb IVA jew LE wara kull sentenza.

- 1. It-tfal kollha għandhom dritt għal edukazzjoni xierqa. _____
- 2. Il-ġenituri għandhom id-dmir li jibagħtu lil uliedhom l-iskola. _____
- 3. It-tfal li jittraskuraw l-iskola jkunu qed jaħlu l-flus li jingabru mit-taxxi. _____
- 4. It-tfal għandhom id-dmir li jistudjaw biss u ma jilagħbu qatt. _____
- 5. L-għalliema għandhom id-dmir li jagħtu ħafna homework biex it-tfal lanqas ikollhom ċans jorqdu. _____
- 6. L-istudenti għandhom id-dmir li joqogħdu attenti għal-lezzjonijiet. _____
- 7. L-istudenti għandhom dritt jilagħbu l-ballun waqt il-lezzjonijiet. _____
- 8. L-istudenti għandhom id-dritt li jitgħallmu mingħajr ħadd ma jtellifhom. _____

D. Niddiskutu. Aħseb fuq dawn il-punti.

Flares sew lejn dan ir-ritratt u wara ddiskutu flimkien dawn il-punti:

KIF TGHINNA L-EDUKAZZJONI?

- 1) tgħinna ntejbu l-imgiba tagħna
- 2) tgħinna niffurmaw il-karattru tagħna
- 3) tgħinna nakkwistaw ħiliet fil-qari, fil-kitba u fl-għadd tan-numri
- 4) tintroduċina mal-kultura Maltija u ma' dik ta' pajjiżi oħra
- 5) tgħinna biex napplikaw ix-xjenza u l-invenzjonijiet teknoloġiċi biex inkunu nistgħu ntejbu l-kwalità tal-ħajja tagħna
- 6) tgħinna nitharrgu fis-sengħa tal-ħsieb

